

Capítol segon:

LA GEOGRAFIA DE L'ELECTORAT DEL PSUC

En aquest capítol examinarem l'evolució dels resultats electorals del PSUC en els municipis de Catalunya entre 1977 i 1980 (1). Aquesta evolució s'examina en el marc de les comarques definides per la Divisió Territorial de Catalunya aprovada per la Generalitat el 1936 (2), que constitueix la unitat d'anàlisi usual en estudis sociològics (i especialment electorals) sobre Catalunya (3). La implantació electoral del PSUC serà posada en relació amb les principals característiques socials, econòmiques i electorals de cada comarca. La tria d'aquests nivells territorials, municipis i comarques, demana alguna justificació.

Pel que fa a la unitat d'anàlisi, el municipi (amb l'excepció de la ciutat de Barcelona, en la que l'anàlisi descendeix al nivell del districte municipal), l'adopció del municipi no constitueix un criteri unànimement acceptat. En altres països (tant per imperatius legals sobre el nivell geogràfic al qual són publicats oficialment els resultats, com per les modificacions dels límits municipals, que fan difícil establir sèries temporals llargues) és freqüent la utilització d'unitats d'anàlisi supra-municipals, com la constituency a Gran Bretanya, el canton a França o el county a Estats Units. A Catalunya, a més, el gran nombre existent de municipis (934) militaria també a favor de la utilització d'unitats més àmplies i més homogènies (5).

No obstant, la doctrina espanyola està utilitzant sistemàti-

-cament aquesta unitat d'anàlisi, ja que és la que possibilita una més gran comparabilitat en els resultats obtinguts, ja que no existeixen unitats de nivell superior la definició de les quals tingui un contingut homogeni pel conjunt d'Espanya.

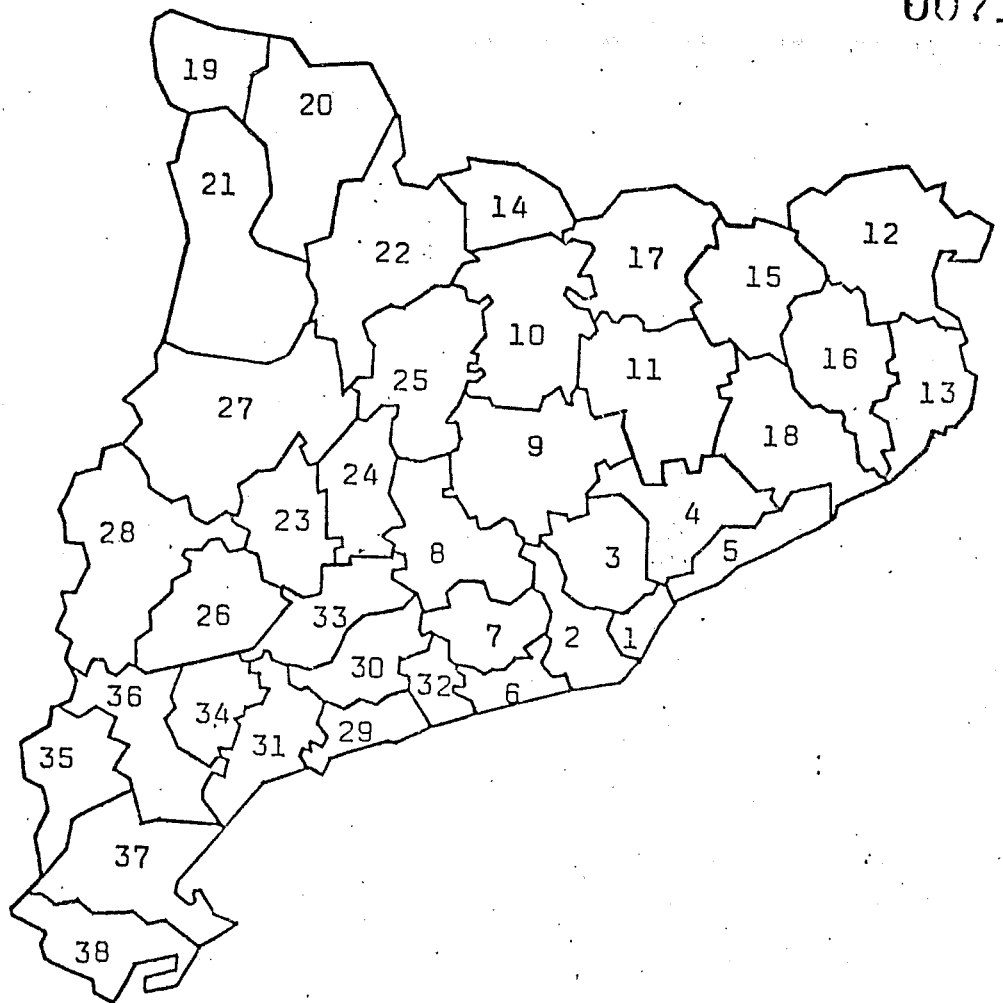
Els inconvenients derivats de la utilització dels municipis com a unitat d'anàlisi queden en part controlats adoptant com a marc de referència les comarques de la divisió territorial de 1936. Malgrat les crítiques que poden fer-se a aquesta divisió territorial (inexistència de la comarca com a entitat administrativa; els enormes canvis sòcio-territorials experimentats per Catalunya des de que fou establerta; les grans variacions de la població entre comarques; etc.) la doctrina ha vingut utilitzant-la, ja que el nombre de comarques (38) permet, simultàniament, prendre la comarca com a unitat d'anàlisi de nivell "n" i com a marc de referència per a l'anàlisi d'unitats de nivell "n - 1" com, per exemple, els municipis (6).

Existeix un cert nombre de monografies, d'àmbit circumscripcional, comarcal o local, sobre la vida electoral a Catalunya en el període considerat (7). Les hem utilitzat en el nostre treball, però en interessar-nos exclusivament pels resultats electorals del PSUC, la reflexió geogràfica només podia ser adjectiva per nosaltres, de manera que no ens hi referirem detalladament.

L'exposició que presentarem a continuació es completa amb el

contingut de l'apèndix A, que presenta la cartografia dels resultats electorals del PSUC. Per raons pràctiques, no hem pogut incloure la representació cartogràfica dels resultats electorals del PSUC en les quatre eleccions considerades. S'imposava, doncs, una tria, i hem decidit finalment retene-
nir només la representació dels resultats de l'elecció del Parlament de Catalunya de març de 1980. Ho han aconsellat, bàsicament, dues raons: en primer lloc, la notable estabilitat (que no exclou, però, importants variacions) dels resultats electorals comunistes a nivell municipal; en segon lloc, el fet que l'elecció del 1980 és la que tanca el període estudiat i, per tant, la que serà utilitzada més naturalment com a terme comparatiu per a l'estudi d'ulteriors resultats electorals.

En la denominació dels municipis, hem seguit el criteri utilitzat per la Generalitat de Catalunya; l'apèndix B presenta una taula d'equivalències entre aquestes denominacions i les que utilitza l'administració central, en aquells casos en els quals la diferència pogués donar lloc a confusions.

LOCALITZACIO DE LES COMARQUES DE CATALUNYA

1.- Barcelonès	19.- Vall d'Aran
2.- Baix Llobregat	20.- Pallars Sobirà
3.- Vallès Occidental	21.- Pallars Jussà
4.- Vallès Oriental	22.- Alt Urgell
5.- Maresme	23.- Urgell
6.- Garraf	24.- Segarra
7.- Alt Penedès	25.- Solsonès
8.- Anoia	26.- Garrigues
9.- Bages	27.- Noguera
10.- Berguedà	28.- Segrià
11.- Osona	
12.- Alt Empordà	29.- Tarragonès
13.- Baix Empordà	30.- Alt Camp
14.- Cerdanya	31.- Baix Camp
15.- Garrotxa	32.- Baix Penedès
16.- Gironès	33.- Conca de Barberà
17.- Ripollès	34.- Priorat
18.- Selva	35.- Terra Alta
	36.- Ribera d'Ebre
	37.- Baix Ebre
	38.- Montsià

I

La circumscripció de Barcelona

La circumscripció de Barcelona constitueix la de major implantació electoral comunista de Catalunya, i del conjunt espanyol -- (encara que el 1979, i en tant per cent sobre els electors, i no sobre els votants, fou lleument superada per Còrdoba), obtenint el PSUC resultats en torn del 20% dels vots (19.8%, 18.7% i 20.7% a les eleccions de 1977, 1979 i 1980, respectivament). Tenint en compte, a més, que la circumscripció de Barcelona és/la més gran d'Espanya, és comprensible que la tercera part dels membres del grup parlamentari comunista en el Congrés dels Diputats procedeixi d'aquesta circumscripció.

D'altra banda, no és només el nivell dels resultats obtinguts -- el que dóna trets particulars a la implantació electoral del -- PSUC a Barcelona. Dos altres factors han de tenir-se en compte: -- en primer lloc, que el pes relatiu de Barcelona dins l'electorat del PSUC és superior al que té en el conjunt de l'electorat català, i que aquest fenomen ha tendit a accentuar-se, encara -- que molt lleument. Com mostra el quadre núm. 1, mentre el pes -- de la circumscripció de Barcelona en el total de Catalunya es -- manté bastant constant, entre el 77.5% i el 78% del total, els/ vots que el PSUC obté a Barcelona representen entre el 84% i el 86% del total del seu electorat.

Quadre núm. 1.- Pes relatiu de la circumscripció de Barcelona en l'electorat català i en el vot del PSUC (1977 -- 1980).

	<u>% de Barcelona sobre l'electorat català</u>	<u>% de Barcelona sobre els votants del PSUC</u>
1977	77.6	84.3
1979	77.8	85.2
1980	77.5	85.9

- d'altra banda, l'evolució dels resultats del PSUC a Barcelona ha registrat canvis proporcionalment més moderats que a les altres circumscripcions, com mostra el quadre núm. 2.

Quadre núm. 2.- Evolució dels resultats del PSUC per circumscripció, 1977 - 1979, i 1979 - 1980 (prenent com a base "100" els vots obtinguts pel PSUC el primer any indicat a cada circumscripció).

	<u>1977 - 1979</u>	<u>1979- 1980</u>
Barcelona	- 8.0	=.
Girona	-10.5	-4.5
Lleida	-18.7	-8.0
Tarragona	-14.1	-4.6
Conjunt de Catalunya	- 9.0	-0.8

Ara bé, aquests tres aspectes (nivell dels resultats, sobreimplantació i major estabilitat) no es donen amb les mateixes característiques a tota la circumscripció de Barcelona, i és necessari procedir a una aproximació geogràficament més precisa. És en aquest sentit útil concebir el territori de Barcelona com una estructura concèntrica en torn de la ciutat de Barcelona, en la que podem distingir diversos estrats:

- un primer estrat, constituït pel cor de la conurbació barcelonina, és a dir, la pròpia ciutat de Barcelona i la resta de la comarca del Barcelonès.
- un segon anell, essencialment industrial, constituït per les comarques del Baix Llobregat, el Vallès Occidental, el Vallès/Oriental i el Maresme, que rodeja completament l'anterior.
- un tercer anell, paral·lel a l'anterior, comprenent el Garraf, l'Alt Penedès, l'Anoia, El Bages, el Berguedà i l'Osona. Aquest conjunt de comarques és potser més heterogeni que els anteriors.

pero (amb l'excepció, en part, del Garraf) hom hi pot trobar ca-
 racterístiques socio-econòmiques compartides, així com una con-
 tinuïtat geogràfica que ens ha semblat raonable respectar en -
 l'exposició que seguirà. Pel que fa a la distribució dels re--
 sultats obtinguts pel PSUC en les comarques barcelonines, ha -
 estat la que presenta el quadre núm. 3.

Quadre núm. 3.- Evolució electoral del PSUC a la circumscripció
 de Barcelona, 1977 - 1980 (en % del cens).

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
Barcelonès	14.2	11.7	11.8
"Primer anell":			
Baix Llobregat	24.0	19.5	20.4
Vallès Occidental	23.2	17.9	18.1
Vallès Oriental	12.8	11.5	11.7
Maresme	13.1	10.1	10.2
"Segon anell":			
Garraf	13.3	11.8	11.8
Alt Penedès	5.8	6.1	6.1
Anoia	7.3	6.8	7.3
Bages	13.3	11.1	10.4
Berguedà	10.5	8.9	7.6
Osona	8.9	6.7	6.4
Total circumscripció	15.7	12.8	12.8

El Barcelonès.

El conjunt de municipis format per la ciutat de Barcelona i els municipis immediats constitueix el primer nucli demogràfic de Catalunya: amb més de dos milions i mig d'habitants, és el lloc de residència de dos de cada cinc catalans. D'altra banda, parlar de municipis del Barcelonès té un cert component de ficció: en totes les seves direccions constitueix un "continuum" urbà, sense solució de continuïtat entre ciutat i ciutat.

Continuïtat que no vol dir, però, homogeneïtat. Al costat dels quasi dos milions d'habitants de la ciutat de Barcelona, Sant/Just Desvern no arriba als 10.000 habitants; mentre Barcelona/constitueix una zona de predomini del sector terciari (encara que amb un important component industrial), la resta de la comarca és aclaparadorament industrial, mentre Sant Just constitueix una ciutat semi-residencial; finalment, la comarca compta amb una immigració de dimensions importants, 43.4% de la població, però la situació és ben diversa a Barcelona (38.9%) o a Sant Just (40.8%) del que és a Santa Coloma (59.9%) o a l'Hospitalet (53.8%). (Aquestes diversitats, unides a l'òbvia importància demogràfica i política de la ciutat de Barcelona, han aconsellat fer de la ciutat un tractament especial, a continuació del dedicat al conjunt de la comarca.)

Ens trobem, doncs, en un medi notablement favorable a la implantació organitzativa i a l'activitat política del PSUC: urbanització, immigració, industrialitat, tradició reivindicativa, importància dels sectors tècnics assalariats, etc. Així, tot i -- que la comarca del Barcelonès no existeix com a tal en l'organigrama del PSUC (Com veurem més avall), el conjunt dels municí-

pis que integren el Barcelonès reuneixen en torn del 40% dels afiliats del PSUC el que, incidentalment, coincideix amb el pes que el Barcelonès té dins del total de la demografia de Catalunya.

Les eleccions del 1977 van confirmar la força del PSUC dins la comarca, quedant situat en segon lloc amb el 18.5% dels vots (encara que a considerable distància dels "Socialistes de Catalunya", que rebien el 31.9% dels vots). El mapa corresponent a l'elecció de 1977 mostra com aquesta força radica essencialment en els municipis més predominantment immigrants i industrials, amb l'excepció de l'Hospitalet (on, però, la candidatura socialista rebia prop de la meitat dels vots) i, inversament, com la implantació del PSUC a la ciutat de Barcelona era netament inferior (11.5% del cens, el resultat més baix de la comarca, i inferior al registrat en altres capitals de província catalanes). De fet, exclosa Barcelona, el resultat comarcal ascendeix al 26.8 % dels vots.

Les eleccions de 1979 van constituir un retrocés del PSUC (tot i que, en el conjunt de la comarca, el creixement de l'abstenció va fer que el resultat es mantingués bastant estable, passant del 18.5% al 17.9% dels vots emesos). Aquest retrocés és més agut en aquells municipis on els seus resultats anteriors havien estat més alts: això es dona a Badalona (on cau del 23.7% al 18.6% del cens), a Sant Adrià (del 25% al 18.9%) o a Santa Coloma (del 23.2% al 19.4%). En canvi, el retrocés és més moderat allà on els resultats de 1977 havien estat, relativament, més modestos, com a Barcelona (de l'11.5% al 9.7% del cens) o a Sant Just (del 14.5% al 13%). Les pèrdues del PSUC, que en total representen el 6.6% dels seus votants de 1977, no semblen haver beneficiat direc

tament cap altra força política (així, els socialistes perden, entre ambdues eleccions, més del 10% dels seus votants de 1977), sinó, probablement, l'abstenció, que passa del 23.4% al 34.3%.

Aquesta situació es modificarà en les eleccions municipals d'abril de 1979, sobre les quals ens podem aturar, ja que totes -- les forces polítiques rellevants van presentar candidatures pròpies en els set municipis de la comarca. Les candidatures municipals del PSUC van rebre, en el total comarcal, 259.989 vots, el que representa un 11.2% d'augment respecte dels vots obtinguts a les eleccions legislatives immediatament anteriors. Es tracta, -- doncs, d'un augment notable però moderat, el que fa que en tant/ per cent sobre el cens el PSUC conegui augments compresos entre/ el 0.6% a Barcelona i el 4.5% a Sant Just Desvern, excepció feta de Santa Coloma, on l'augment és del 8.5% sobre el cens. Aquest/ creixement, probablement lligat a la presència, com a caps de -- llista de les candidatures del PSUC, de persones ben conegudes a nivell local (com el senador F. Candel a l'Hospitalet, el sacerdot L. Hernández a Santa Coloma, etc.) es veu potenciat pel gran augment de l'abstenció, que fa que, en relació als votants, el -- PSUC obtingui resultats considerables, superiors al 30% dels --- vots (excepte a Barcelona, 19%, i a Sant Just, 25.1%), i acostant-se, en el cas de Santa Coloma, a la majoria absoluta (45.2%).

Aquests resultats feien del PSUC el primer partit a Badalona i a Santa Coloma, conquerint-ne les alcaldies, i també a Sant Just/ (on, però, una coalició de centre-dreta va donar l'alcaldia al -- cap de llista d'ERC-FNC), i quedant situat en segon lloc, darrera el PSC, en els altres casos.

Aquests resultats són, però, excepcionals, retornant en l'elecció del Parlament de Catalunya a nivells molt similars als de les ---

eleccions legislatives de 1979, passant en el conjunt de la comarca de l'11.7% a l'11.8% del cens. L'estabilitat és bastant general, amb lleus reculs a les ciutats menys industrials (Barcelona, del 9.7% al 9.3% del cens, o Sant Just, del 13.0% al 12.8%), lleus augments a les ciutats on el PSUC ostenta l'alcaldia (Badalona, on puja del 18.6% al 19.5% del cens, o Santa Coloma, on puja del 19.4% al 19.9%); significativament, els augments són més importants a les ciutats industrials on no va guanyar les eleccions municipals, com Esplugues (del 17.3% al 19.0%) i l'Hospitalet (del 16.1% al 17.8%); en canvi, el PSUC coneix un seriós retrocés a Sant Adrià, on descendeix del 18.9% al 16% del cens.

Aquesta estabilitat electoral, unida a la presència pública derivada dels seus bons resultats a les eleccions municipals i a la seva implantació organitzativa, ha permès al PSUC millorar progressivament la seva situació dins la comarca, com mostra el quadre núm. 4.

Quadre núm. 4.- Evolució dels resultats electorals al Barcelonès, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	31.9	18.5	12.7	16.9	5.3
1979	29.7	17.9	14.1	17.7	4.2
1980	23.7	20.0	24.9	9.0	9.3

La progressiva millora del resultat del PSUC respecte de l'obtingut pel partit socialista (que ha vist reduir-se a cada elecció el seu marge d'avantatge sobre el PSUC, que ha passat del 13.4% del 1977 al 3.7% el 1980) ha anat acompanyat del progressiu creixement registrat per CiU, que les eleccions de 1980 van consagrar com a primera força dins la comarca. Es pot, de fet, observar la considerable similitud entre els resultats de la comarca i els --

del conjunt de Catalunya, deguda a l'important pes del Barcelonès dins del conjunt de la població catalana.

Ara bé, aquest mateix fenomen de preponderància demogràfica es dona a l'interior de la comarca, el resultat global de la qual es veu molt determinat pels resultats registrats a la ciutat de Barcelona; en realitat, el perfil polític de la comarca, -- fent abstracció dels resultats del municipi barcelonès, és basant diferent, com presenta el quadre núm. 5.

Quadre núm. 5.- Evolució dels resultats electorals al Barcelonès, exclosa la ciutat de Barcelona, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	40.8	26.8	6.8	12.1	3.6
1979	39.6	24.8	7.6	11.5	1.8
1980	32.0	31.2	14.6	5.8	5.2

Diversos elements han de destacar-se: en primer lloc, l'aspecte molt més "d'esquerres" que ofereix el perfil polític de la comarca al separar-ne la ciutat de Barcelona; en segon lloc, l'interromput predomini socialista, amb variacions, però, més -- dràstiques pel que fa a la diferència PSC - PSUC, que d'un inicial 14% s'han reduït a menys de l'1% el 1980. Com en altres casos, però, les dimensions del creixement de l'abstenció a la comarca impedeixen raonar en termes de desplaçaments electorals.

La ciutat de Barcelona

En les eleccions registrades des de 1977, el PSUC ha obtingut a la ciutat de Barcelona una xifra de vots considerablement estable, entre els 140.000 i els 150.000. Ara bé, el creixement del cens electoral de la ciutat i l'augment de l'abstenció fan que la traducció percentual d'aquests resultats registri simultàniament un cert creixement en relació als votants i un cert retrocés en relació als electors.

Quadre núm. 6.- Evolució dels resultats electorals dels PSUC a la ciutat de Barcelona, 1977 - 1980.

	<u>% Votants</u>	<u>% Electors</u>
Eleccions generals 1977	15.3	11.6
Eleccions generals 1979	15.2	9.8
Eleccions locals 1979	18.8	10.2
Eleccions Parlament 1980	16.0	9.3

El sentit, doncs, de l'evolució electoral del PSUC a Barcelona és molt similar al de la seva evolució general, sense, però, - que aquella expliqui aquesta, ja que el vot comunista a Barcelona ha representat entre el 26% i el 28% del seu vot total, - mentre que la ciutat reuneix molt exactament la tercera part de l'electorat de Catalunya; es pot, doncs, parlar de sub-implantació electoral del PSUC a la ciutat de Barcelona.

Una mirada més fina a la implantació del PSUC a Barcelona permet aproximar-se millor al sentit de la seva distribució i de la seva evolució. Si s'examinen els resultats obtinguts pel PSUC en les quatre eleccions considerades, a nivell de districte municipal, s'observen dos aspectes principals:

- en primer lloc, que podem agrupar els districtes de Barcelona en tres grups diferents pel que fa al resultat del PSUC, de notable homogeneïtat interna, que fan apareixer el resultat -

global, a nivell municipal, com un simple promig.

- en segon lloc, que aquests grups de districtes evolucionen en forma homogènia, de tal manera que si prenem només en consideració els punts extrems d'aquest procés, les eleccions de 1977 i les de 1980, els districtes segueixen agrupant-se en les mateixes categories.

Aquestes categories, o grups de districtes, són les següents:

1.- Categoria on els resultats electorals del PSUC són més alts, constituïda pels districtes IX i X. En aquests districtes, els resultats són constantment superiors a la mitjana ciutadana: més del 15% del cens el 1977, i en torn al 13% el 1980. Es tracta -- dels districtes "proletaris" de la Barcelona nord: densament poblats, amb taxes d'immigració superiors al 40%, immigració relativament recent, de component socio-professional predominantment formada per assalariats d'indústria, i amb la mitjana d'edat més baixa de la ciutat.

2.- Conjunt de districtes on els resultats del PSUC es situen -- lleugerament per damunt de la mitjana de la ciutat: entre l'11% i el 13% del cens el 1977, entre el 9% i el 10% el 1980.

Es tracta dels districtes I, II, V, VII i XII. En aquests districtes es donen característiques socials i demogràfiques en -- part similars a les dels districtes del grup primer, però sempre, significativament, amb alguna excepció: així, el districte V és el districte més "vell" de la ciutat; el districte VII té una -- de les taxes d'immigració més baixes de Barcelona; els districtes II i XII, amb fortes taxes d'immigració, són els districtes barcelonins on aquesta té un arrelament més antic en el --- temps; etc.

3.- Grup de districtes on els resultats del PSUC són considera-

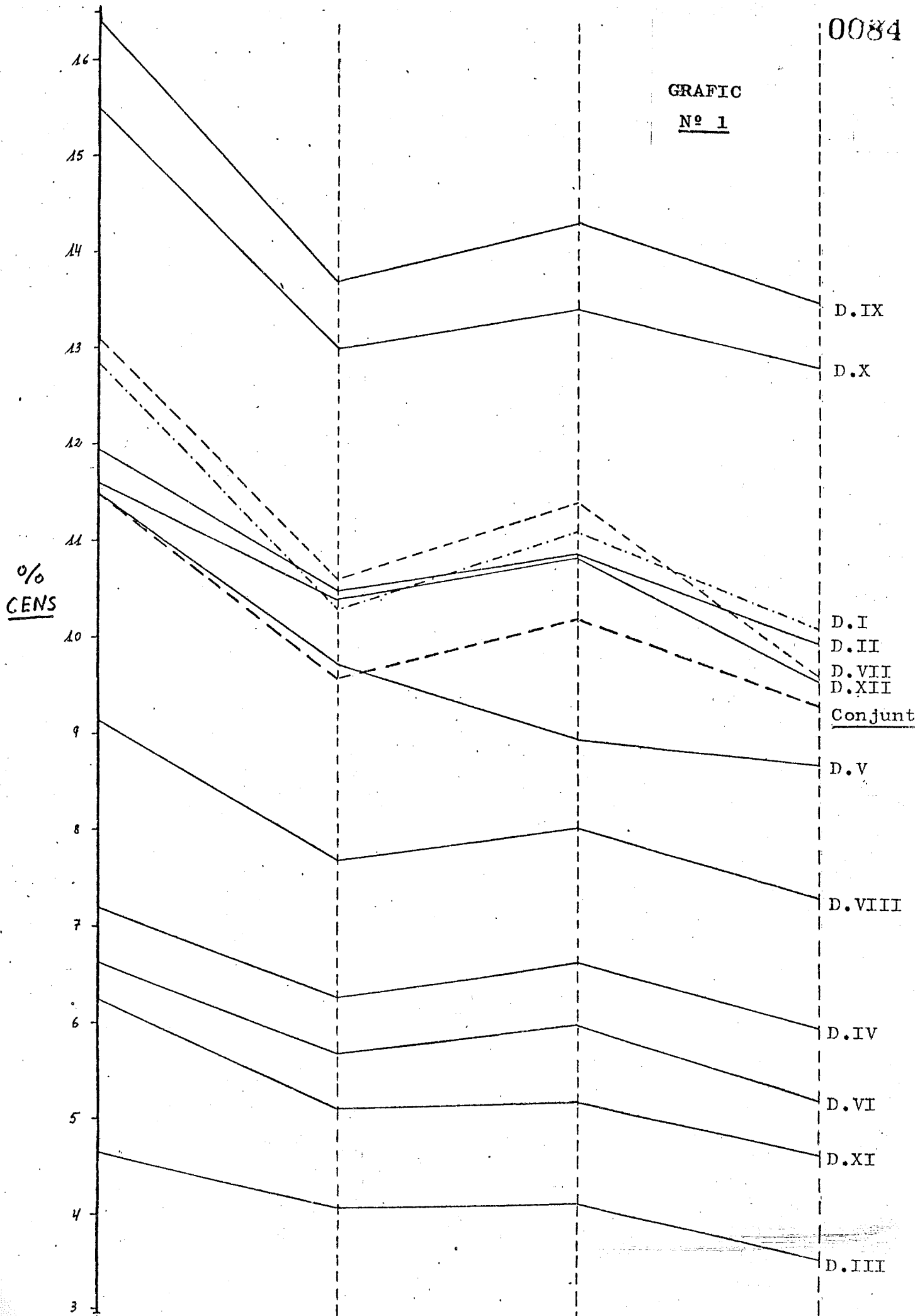
blement inferiors a la mitjana de la ciutat: es tracta dels - districtes IV, VI, VIII, XI i, amb característiques molt específiques, el III. L'any 1977 aquests districtes registraven resultats del PSUC compresos entre el 5% i el 10% del cens (excepció feta del III, on el resultat era inferior al 5% del cens); l'any 1980, el resultat era de l'ordre del 5%, excepte, novament, el districte III, on el PSUC rebia només el vot del 3.6% dels electors.

Aquests districtes constitueixen el conegut "tascó" conservador de Barcelona, que s'estén en un arc des del centre de la ciutat cap a l'oest. Es tracta, d'una banda, dels districtes de la Barcelona "burguesa" (IV, VI, és a dir, l'Eixample, el III i, en part, l'XI), caracteritzats per un pes notable de professions directives i liberals, "habitat" menys dens, més acomodat, taxes d'immigració baixes, escassa presència d'assalariats industrials, etc.

El districte VIII constitueix un cas relativament apart, ja que inclou dos nuclis ben diferenciats: un barri popular tradicional, de baixa immigració i amb una tradició social i política ben específica, com és Gràcia, i un barri de característiques en bona part residencials, properes a les del districte III, com és Vallcarca. Els resultats del PSUC són notablement més alts a Gràcia (que podria, des d'aquest punt de vista, aproximar-se als districtes del grup "2") que a Vallcarca. Retrobem aquest mateix fenomen d'heterogeneïtat interna també en el cas del districte XI, on cal distingir entre la zona de les Corts i la zona més residencial situada en el límit amb el districte III.

Un examen més detallat, conduït al nivell dels barris de Barce-

GRAFIC
Nº 1

lona, permetria apreciar millor aquestes disparitats, però creiem suficient aquesta aproximació en el nivell present de reflexió.

Crida l'atenció el fenomen de l'homogeneïtat interna en l'evolució electoral de cada un d'aquells grups de districtes.

El gràfic núm. 1 presenta l'evolució del resultat del PSUC per districtes, i pot apreciar-se bé com, malgrat algunes oscil·lacions, els grups es mantenen estables, a través d'una tendència general a la reducció del nivell de vot assolit pel PSUC.

Aquesta estabilitat amb tendència al descens en implantació - però a l'augment en importància política (ja que l'augment de l'abstenció és superior al descens de la penetració del PSUC - en l'electorat) ha fet del PSUC la tercera força política de la ciutat, però a través d'un procés que ha conegut diverses alternatives, com presenta el quadre núm. 7.

Quadre núm. 7.- Evolució dels resultats electorals a Barcelona ciutat, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	28.5	15.3	14.9	18.7	5.9
1979	26.0	15.2	16.6	20.1	5.2
(Locals) 1979	33.9	18.8	18.5	16.7	5.2
1980	20.8	16.0	28.5	10.1	10.7

Els resultats del PSUC van quedar situats, el 1980, a un nivell intermig entre els de les dues primeres forces a nivell local, CiU i PSC (amb el 28.5% i el 20.8% dels vots respectivament) i els d'ERC i UCD, situades en torn del 10%. Ara bé, aquesta situació ha variat considerablement, ja que s'ha produït al llarg d'un procés en el qual UCD ha passat de ser la segona força a ser només la cinquena, i CiU ha passat de ser la quarta a ser -

la primera, lloc del que ha desplaçat el PSC, que des de 1977 havia ocupat ininterrompudament el paper de primer partit dins la ciutat. L'evolució de l'abstenció, però, impedeix intentar/raonar en termes de desplaçaments d'electors.

El Baix Llobregat.

El Baix Llobregat és una de les comarques de Catalunya que ha conegut, en els últims 30 anys, un procés més intens de canvi social. La comarca essencialment agrària que s'estenia al --- llarg del curs baix del riu Llobregat ha deixat pas a una comarca que es pot definir per uns pocs trets determinants:

- entre 1950 i 1975, la població de la comarca s'ha quintuplicat.
- aquest increment demogràfic va lligat essencialment a l'intens corrent migratori rebut per la comarca en aquest període, que ha fet del Baix Llobregat, amb un 53.8% de la seva població nascuda fora de Catalunya, la comarca catalana amb més forta taxa d'immigració.
- aquesta migració s'ha concentrat, des del punt de vista geogràfic, en els municipis situats en el litoral i sobre el riu Llobregat (deixant, en canvi, pràcticament intacta la zona -- agrària del sud-oest de la comarca) i, des del punt de vista/ sòcio-econòmic, en activitats de tipus industrial: la indústria ocupa el 54.6% de la població activa de la comarca, al - que hom podria afegir el 15.9% ocupat a la construcció.
- l'impacte d'aquest procés de canvi ha estat bastant espectacular sobre el perfil demogràfic de la comarca: el Baix Llobregat és la comarca de Catalunya amb una població més jove (el 1975, el 30.3% de la població comarcal tenia menys de 15 anys), amb una taxa de mortalitat més baixa (5.2 per mil), i amb els grans problemes socials derivats d'un creixement tumultuós: enor mes ciutats-dormitori, forta taxa de desescolarització infantil, suburbialització, etc.

Sobre aquesta base social es va desenvolupar durant els últims

anys del franquisme i el període de la transició a la democràcia una tradició reivindicativa molt específica, tant per la intensitat assolida com per les formes que revestia, que diferenciaven notablement el Baix Llobregat d'altres zones de forta presència obrera. I sens dubte aquesta tradició, juntament amb el fet que alguns dels dirigents públics més coneguts del moviment obrer i associatiu fossin membres del PSUC (Com J. Ramos, C. Navales, F. Baltasar, etc.) ha contribuït a fer del Baix Llobregat una de les comarques amb més poderosa implantació organitzativa del PSUC: mentre el cens comarcal representa el 7.6% del cens del conjunt de Catalunya, l'organització comarcal del PSUC representa aproximadament el 12% del total dels efectius del PSUC. En el mateix sentit, es pot fer esment de la implantació sindical de CC.OO a la comarca (que ha afiliat el 21.5% dels seus assalariats), o, tema sobre el qual tornarem més avall, la seva presència en les eleccions municipals.

Les eleccions del 1977 van confirmar la bona implantació del PSUC a la comarca, obtenint-hi el seu millor resultat en el conjunt de Catalunya (24% del cens). L'examen del mapa dels seus resultats de 1977 mostra l'associació entre la implantació del PSUC i els factors socials caracteritzadors de la realitat actual de la comarca: els seus resultats més alts es donen en els municipis situats al llarg del riu i en els municipis del litoral, mentre els municipis semi-agraris de la meitat occidental de la comarca registren resultats més baixos.

Entre els resultats més alts destaquen els de Sant Vicenç dels Horts (32.8% del cens), Sant Joan Despí (32.5%) i Cornellà (26.9%), municipis amb fortes taxes d'immigració, mentre que els resultats més baixos es donen a Begues (5.6%), Castellví -

(6.7%) i Sant Esteve Sesrovires (6.9%), els municipis menys poblats de la comarca.

Aquesta forta implantació coneixerà un net retrocés en les eleccions de 1979, en passar, en el conjunt comarcal, del 24% al 19.5% del cens. De fet, el mapa corresponent a l'elecció de 1979 mostra, si es compara amb el de 1977, un descens fort i generalitzat: només quatre municipis queden inclosos, entre una i altra elecció, en el mateix grup de resultats. Ara bé, aquest descens va lligat tant a l'augment del cens electoral de la comarca i a un paral·lel augment de l'abstenció, com al propi recul del PSUC, que entre una i altra elecció perd prop de 7.000 vots (el 9.6% dels seus votants de 1977).

S'observa que el recul del PSUC, a nivell municipal, és relativament proporcional a la seva força inicial, perdent més percentualment allà on els resultats inicials havien estat més forts; escapen a aquesta proporcionalitat els resultats de Castelldefels (- 8.7% del cens respecte del resultat de 1977), Corbera (- 9.1%) i Sant Andreu de la Barca (- 9.9%) i, en sentit invers, amb pèrdues més limitades o fins i tot guanys, els resultats d'Abrera (- 0.3%), Cornellà (- 2.1%), El Prat (- 1.8%) o Castellví (+ 1.7%). Es pot observar que mentre en els primers casos els socialistes augmenten lleugerament de vots (anotant, però, que els avenços socialistes són menors que les pèrdues comunistes), en els altres, el PSC no augmenta o, fins i tot, experimenta un lleu descens; això fa pensar en una interacció (complexa i mediada per factors específicament locals) entre vot socialista, vot comunista i abstenció.

Ara bé, el major predomini dels resultats socialistes sobre els del PSUC es va invertir dràsticament en les eleccions muni

cipals d'abril de 1979. El PSUC havia presentat candidatures pròpies a 16 dels 27 municipis de la comarca, i donava suport en altres 8 casos candidatures d'agrupació d'electors. Pre---nent en consideració només aquells 16 municipis, el PSUC passa dels 62.347 vots que hi havia obtingut a les eleccions gene--rals de març de 1979 a rebre'n ara 74.422. Aquest creixement/s'acompanya d'un augment de l'abstenció (que passa del 27.2% al 34.2%) i d'un retrocés socialista, al perdre el PSC aproxi--madament la quarta part dels seus vots. El resultat final és, doncs, una inversió de la relació de forces entre socialistes i comunistes, al passar al primer lloc el PSUC a 8 d'aquells/16 municipis i conquerir-ne, per tant, l'alcaldia (Cornellà, El Prat, Viladecans, Sant Feliu, Sant Joan Despí, Molins de - Rei, Sant Vicenç dels Horts i Vallirana; a més d'Abrera, on - l'agrupació d'electors guanyadora estava encapçalada per un - conegut dirigent local del PSUC, M.López). En alguns d'aquests casos, el PSUC consegueix resultats importants: Sant Joan Des--pí (51.7% dels vots), Sant Viceç dels Horts (50.9%) o Cornellà (46.4%).

L'augment registrat pel PSUC és molt més marcat a la zona sud-oriental de la comarca, la més propera a Barcelona, que a la - resta, configurant-se una tripartició de la comarca en la qual, al costat d'aquesta zona de predomini comunista, es dibuixa el predomini socialista en els municipis del nord de la comarca i un clar predomini de les forces moderades (principalment, CiU) en les zones agràries del centre i l'Oest.

Els resultats de l'elecció de 1980 confirmen essencialment -- aquesta tripartició: hom aprecia com el PSUC fa els seus mi---llors resultats en els municipis del sud-est de la comarca, - on els seus resultats són inferiors als obtinguts en les elec-

cions municipals, però superiors als de les legislatives de 1979; s'observa, a més, que en aquells municipis on va avançar més a les eleccions municipals i/o conquerir l'alcaldia, l'augment respecte de les legislatives és més gran (+ 3.7% - del cens a Sant Joan Despí; + 5.4% a Sant Feliu; + 2.7% a Abrera; etc.) que en aquells municipis on les eleccions municipals no van representar una victòria pel PSUC (com Castelldefels, - 0,3% del cens; Gavà, - 1.1% del cens; Martorell, - 1.5%; Olesa, - 1.3%, etc.).

Ara bé, aquests municipis són els de menor pes demogràfic --- dins la comarca, el que permet al PSUC ocupar el primer lloc/ en el panorama polític de la comarca, com presenta el quadre núm. 8.

Quadre núm. 8.- Evolució dels resultats electorals al Baix -- Llobregat, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	34.7	28.9	9.7	12.3	3.7
1979	34.6	26.7	10.6	11.8	2.2
1980	25.7	32.0	19.1	6.8	5.2

Els bons resultats del PSUC a la comarca (de fet, el Baix Llobregat ha estat en totes les eleccions registrades la comarca on el PSUC ha obtingut un resultat més alt) s'han combinat -- amb el retrocés socialista el 1980 per a fer-ne la primera -- força política, passant el PSC al segon lloc, però molt per -- davant de la tercera, CiU, malgrat el seu important creixement, mentre les altres forces parlamentàries queden en dimensions -- molt reduïdes: el Baix Llobregat és la segona comarca amb resultat centrista més baix (6.8% dels vots) i la tercera més baixa per ERC (5.2%).

El Vallès Occidental.

El Vallès Occidental és una de les comarques catalanes amb més antiga i sòlida tradició industrial. Malgrat el relatiu/estancament que ha experimentat en els últims anys (lligat a la crisi de la indústria tèxtil, centre de l'activitat comarcal), segueix sent la comarca de Catalunya amb major proporció d'ocupats en la indústria (61.3% dels actius) i la que té una més baixa taxa de persones ocupades en l'agricultura (només l'1.8% de la població activa). D'altra banda, l'important creixement demogràfic que ha conegut (218.7% en el període -- 1950 - 1975) s'ha nodrit fonamentalment de corrents migratoris, representant la immigració avui el 46.9% de la població/comarcal, taxa només superada a Catalunya pel Baix Llobregat.

La tradició industrial del Vallès Occidental fa que el moviment obrer hi hagi tingut, des de fa temps, una forta implantació, tant en el període republicà (és la comarca on el "Front d'Esquerres de Catalunya" obtingué el seu resultat més alt a les eleccions de 1936, 48.2% del cens), com durant el franquisme, en què es va caracteritzar per una alta combativitat, especialment a Terrassa (on les lluites socials revestien sovint formes molt tenses) i Sabadell (ciutat que va protagonitzar una vaga general a principis de 1976).

Aquest conjunt de factors contribueixen a explicar la forta implantació organitzativa del PSUC a la comarca, amb una taxa d'afiliació superior a l'1 % del cens comarcal, que representa el 20.2% del total dels afiliats del PSUC (mentre la comarca representa només el 9.2% del cens de Catalunya).

El resultat de les eleccions de 1977 va confirmar la implanta

ció del PSUC a la comarca, obtenint el 28.3% dels vots (equivalents al 23.2% del cens); encara que aquest resultat era/lleugerament inferior al registrat al Baix Llobregat, la feblesa (en termes relatius) socialista permetia que aquí el PSUC quedés situat com a primer partit.

El mapa dels resultats a nivell municipal, però, permet veure que aquesta implantació no és uniforme. D'una banda, els resultats del PSUC són netament més modestos en els municipis més agraris (i, per tant, amb menor població, immigració i industrialització) dels límits oest i nord de la comarca, en els municipis de característiques residencials (com Matadepera, 2.1% del cens) o semi-residencials (com Sant Cugat, 11.9%). En segon lloc, els municipis amb més forta implantació electoral són tant municipis de gran tradició obrera, com Sabadell (27.3% del cens), com municipis on aquesta tradició és molt més recent o, fins i tot, no existeix (com Montcada, 26.5% del cens; Polinyà, 28.5%; Barberà, 28.4%; etc.), però que han conegut un extraordinari creixement demogràfic de tipus migratori en els últims anys, que n'ha fet ciutats-dormitori.

Aquesta estructura es manté molt estable en les eleccions legislatives de 1979, però és una estabilitat només relativa: una mirada al mapa corresponent permet veure un descens important en els resultats del PSUC. Entre 1977 i 1979, el PSUC perd, en el conjunt de la comarca, més de 10.000 vots, el que representa el 12.4% dels seus votants de 1977. Aquest retrocés és molt generalitzat, i bastant proporcional als resultats anteriors: molt considerable allà on els resultats de 1977 havien estat més forts (- 6.5% del cens a Barberà i a Sabadell, - 5.4% a Terrassa, etc.) i naturalment menor allà on els resul

tats de 1977 havien estat baixos (- 1.2% a Caldes, - 1.8% a Palau de Plegamans, - 1.9% a Sant Cugat, etc.). Hom pot apreciar, tanmateix, que el descens és una mica menys pronunciat en alguns dels municipis on, sense una gran tradició obrera, el PSUC havia fet bons resultats el 1977: és el cas de Cerdanyola (- 2.8% del cens), Montcada (- 4%) o Santa Perpetua (- 4.4%).

Es a dir, les pèrdues del PSUC semblen més importants en els llocs on la tradició del moviment obrer és més arrelada, i menors on aquesta tradició és més breu. Potser això explica com, a diferència del Baix Llobregat, el PSC coneix un augment net de vots en el total comarcal (uns 5.000 aproximadament); ara bé, un examen al nivell municipal no permet confirmar la relació entre ambdós fets: amb l'excepció de Terrassa (on el PSC creix considerablement, però sense que els seus guanys igualin les pèrdues del PSUC), l'increment socialista és moderat, fent tant de guanys com de retrocessos al nivell local, i similar en els dos tipus de municipis amb forta implantació anterior del PSUC. En canvi, el creixement socialista és bastant considerable en els municipis de dimensions mitjanes i amb una més petita component obrera i immigrada, com Caldes, Castellar o Castellbisbal.

L'evolució dels resultats d'una i d'altra força fa, així, que s'inverteixi la situació a nivell comarcal, passant ara els socialistes al primer lloc, amb el 29.4% dels vots (davant -- del 25% del PSUC).

La situació, però, s'invertirà novament en les eleccions municipals de 1979, a les quals el PSUC presentava candidatures pròpies a 15 dels 23 municipis de la comarca, a més de soste-

nir en dos casos candidatures d'agrupació d'electors. Com en altres llocs, les eleccions municipals al Vallès Occidental registren un augment de l'abstenció (que passa, entre març i abril del 1979, del 28.5% al 34.6%) i un augment de vots comunistes, paral·lel a un retrocés socialista. En efecte, en els 15 municipis on els resultats de les eleccions locals -- són comparables als de les generals, el PSUC passa de rebre/ 69.891 vots a rebre'n 87.125, mentre que el PSC baixa de 83.278 a 65.103: les evolucions són, doncs, considerablement similars. Ara bé, una mirada més atenta permet observar que, mentre el PSC aprofundeix la seva implantació en els municipis menors, els comunistes creixen, sobretot, en els grans, allà on ja tenien una major implantació (quadre núm. 9).

Quadre núm. 9.- Evolució del vot PSUC i PSC, a les eleccions de 1979, segons el tamany dels municipis, en el Vallès Occidental (en xifres absolutes).

		<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>
A.- Municipis de més de 10.000 habs.	Legislatives (març)	80.144	68.729
	Municipals (abril)	61.392	85.901
B.- Municipis de menys de 10.000 habs.	Legislatives (març)	3.134	1.162
	Municipals (abril)	3.711	1.224
Total comarcal (A + B)	Legislatives	83.278	69.891
	Municipals	65.103	87.125

Si s'examina la situació a nivell municipal, s'observa que el retrocés socialista és superior al progrés comunista, amb algunes excepcions, com Sabadell (on l'augment del PSUC, de més de 10.000 vots, és superior a les pèrdues del PSC, uns 8.000/ vots) i Terrassa i Barberà (on hi ha una notable equivalència

entre ambdós moviments).

Aquests resultats (que, en part, van lligats a la capacitat d'atracció dels candidats presentats pel PSUC) van modificar/l'equilibri polític de la comarca, fent que el PSUC quedés en primer lloc en algunes ciutats i, per tant, ocupant-ne l'alcaldia (Sabadell, Rubí, Ripollet, Montcada, Barberà, Santa Perpètua), o a molt poca distància (Terrassa, per exemple).

L'elecció del Parlament de Catalunya de 1980 va representar pel PSUC, en general, un retorn als nivells electorals de les legislatives de 1979, com mostra el mapa corresponent. Entre/ambdues eleccions, els canvis en el resultat del PSUC són escassos, com, per exemple, a Barberà (del 22.0% al 23.9% del cens) Cerdanyola (del 17.3% al 16.8%), Montcada (del 22.5% al 23.1%), o Sabadell (del 20.8% al 20.2%). L'única excepció, probablement lligada als problemes interns experimentats per l'organització/local del PSUC, és Terrassa, on passa del 17.4% al 13.3% del cens.

Aquesta estabilitat, combinada amb el creixement de l'abstenció (que es situa ara en el 35%, determina un cert creixement en el resultat del PSUC, com presenta el quadre núm. 10.

Quadre núm. 10.- Evolució dels resultats electorals al Vallès Occidental, 1977 - 1980 (en % dels votants)

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	27.4	28.3	15.2	12.4	3.2
1979	29.4	25.0	14.0	14.0	2.7
1980	22.9	27.9	27.5	5.6	5.9

L'alternància entre PSUC i PSC com a primera força política de la comarca, resolta el 1980 a favor del PSUC, confirma el ~~ca-~~ ràcter essencialment esquerrà de la comarca, on el 1980 es va/

assistir, tanmateix, a un considerable creixement de CiU, que queda com a segona força política, i a escassa distància del/PSUC. Malgrat l'amplitud de l'abstenció el 1980 (que fa difícil raonar en termes de desplaçaments), cal observar que l'augment de CiU és molt superior a les pèrdues d'UCD, de la mateixa manera que l'increment d'ERC és menor que les pèrdues socialistes.

El Vallès Oriental.

Si entre el Vallès Occidental i l'Oriental hom pot trobar poques discontinuïtats geogràfiques, les diferències, en termes socio-econòmics, són considerables. Amb millors condicions naturals per al treball del camp, el Vallès Oriental s'ha mantingut, fins fa relativament poc temps, com una comarca essencialment agrària. Només en alguns punts (Granollers, Mollet) hi havia una certa activitat industrial, lligada bàsicament al tèxtil. Així, encara durant el període 1960 - 1970 un 18.5% de la població activa comarcal estava ocupada en l'agricultura. Ara/bé, el Vallès Oriental ha conegut en el passat més recent un fort desenvolupament industrial, en bona part com a conseqüència de la saturació existent en les zones més properes a Barcelona i de la millora en les comunicacions comarcals, de tal manera que l'agricultura ha passat a ocupar només el 8.8% dels actius de la comarca, mentre la indústria ha arribat a aplegar-ne el 50.8%, i la construcció un altre 14.3%.

Aquest procés ha induït un creixement demogràfic important; si entre 1950 i 1960 la població comarcal va créixer només un 24.4%, aquest ritme es triplica en la dècada següent (75%), i es manté en el període 1970 - 1975 (25.6%); és, de fet, una de les poques comarques catalanes que ha mantingut en aquest període una taxa de creixement forta. Naturalment, bona part d'aquest creixement ha estat d'origen migratori: el 40% de la seva població procedeix d'altres territoris d'Espanya.

Aquest creixement, però, no ha estat homogeni. Dels 41 municipis de la comarca, només dos (Granollers i Mollet) tenen més de 20.000 habitants (reunint el 35% de la població comarcal), /

mentre 21 estan per sota dels 2.000 habitants (reunint només el 6.6% de la població). D'altra banda, els municipis de majors dimensions i amb més gran component industrial es concentren, gairebé sense excepcions, en el terç sud de la comarca, en la zona més propera a Barcelona.

Es en aquesta zona on el PSUC té una certa implantació organitzativa (i també, com veurem, electoral). L'organització comarcal del PSUC agrupa el 3.3% del total dels seus afiliats, mentre la comarca representa el 3.2% del total de la població de Catalunya. Aquesta bona adequació li va permetre presentar candidatures municipals pròpies a 13 localitats, sostenint en altres 8 municipis candidatures d'agrupació d'electors, i en un cas (Montmany) la candidatura del PSC.

La geografia del seu vot de 1977 és molt expressiva: mentre aconseguix el seu millor resultat en els municipis de recent expansió del sud de la comarca, i amb resultats de vegades considerables (27.8% del cens a Martorelles de Baix; 23.4% a Mollet; 30.1% a Montornés; etc.), té resultats molt baixos a la zona Nord; i resultats mitjans en els centres comarcals tradicionals, com Granollers (7.8% del cens), La Garriga (7.8%) o Cardedeu (7.6%). En línies generals, la seva implantació electoral sembla respondre a la seva presència organitzativa, però són nombrosos els municipis on, havent-hi organització local del PSUC, els seus resultats són baixos: Sant Celoni (4% del cens), Santa Maria de Palautordera (4.1%), Llinars (5.4%), etc.; a la inversa, obté resultats relativament importants a municipis on no hi té organització, com Granera (15%) o La Llagosta (19.8%).

Aquests resultats es tradueixen en un resultat considerable a nivell comarcal, 12.8% del cens (equivalents al 15.6% dels vots

emesos), que el situava com a la tercera força política de la comarca.

A diferència d'altres comarques, però, aquesta situació no es modifica en les eleccions legislatives de 1979. En aquestes, el PSUC augmenta lleugerament els seus vots (el seu electorat creix, respecte del 1977, un 3.2%) encara que, com a conseqüència de l'augment del cos electoral, passi en termes percentuals del 12.8% a l'11.5% del cens.

Ara bé, aquesta impressió d'estabilitat ha de corregir-se amb un examen de l'evolució a nivell municipal, ja que aquí es donen diversos fenòmens. Mentre el PSUC coneix augments notables en alguns dels municipis on els seus resultats de 1977 havien estat més baixos, especialment al nord i al centre de la comarca (com Aiguafreda, on passa del 7.1% al 9% del cens; Gualba, del 2% al 5.4%; o Llinars, del 5.4% a l'11%), en la zona de major implantació experimenta descensos notables: és el cas de Martorelles de Baix (on passa del 27.8% al 21.2%), de Mollet (del 24% al 17.7%), de Montornés (del 30.1% al 25%), etc.

Així, paradoxalment, l'estabilitat o, més ben dit, el lleu augment del PSUC a nivell comarcal es deu a la millora dels seus resultats en els municipis amb menor implantació anterior, que contrapesa el retrocés que experimenta a les zones on els resultats de 1977 havien estat més alts. En altres paraules, es produeix una certa homogeneïtzació dels seus resultats.

Les eleccions municipals no són, en aquest context, prou significatives, a causa de l'absència de candidatures del PSUC a la majoria dels municipis de la comarca, especialment (però no exclusivament) els més petits. Les candidatures municipals del -

PSUC van rebre, en total, 18.107 vots, mentre que en els municipis corresponents només n'havia rebut 12.806 a les eleccions legislatives de març. Això li permet al PSUC passar al primer/lloc a municipis on el PSC havia estat anteriorment el partit/més votat (com Mollet, La Llagosta, Montmeló o Martorelles de Baix), i mantenir-lo on l'havia retingut a les eleccions generals de 1979 (Montornés), aconseguint l'alcaldia en aquests cinc casos; a més, una coneguda militant local del PSUC encapçalava la candidatura d'agrupació d'electors guanyadora a Parets (R. Martí).

Aquests resultats, en conjunt, donaven una notable presència - al PSUC en el total comarcal, alhora que confirmaven les seves dificultats per implantar-se en el centre i nord de la comarca, més tradicionals. Probablement això contribueix també a explicar el lleu creixement dels seus resultats a l'elecció de 1980, en la qual, a nivell comarcal, passa de l'11.5% a l'11.7%.

Aquest avenç es deu, com mostra el mapa corresponent, a una considerable estabilitat en les zones més febles, amb lleus moviments amunt o avall en els centres tradicionals, com Canovelles (12.1% del cens el 1979 i 13.5% el 1980), La Garriga (7% i 6.7%, respectivament) o Sant Celoni (6.2% i 6.4%), unida a una recuperació de terreny en les zones més fortes del sud, on havia reculat el 1979: La Llagosta (16.7% del cens el 1979 i 21.9% el --- 1980), Montmeló (19.6% i 23.7%) o Montornés (25% i 27.4%) en poden ser exemples.

Aquesta estabilitat, unida al creixement de l'abstenció, fa pujar el seu resultat al 17.7% dels vots, com presenta el quadre/núm. 11.

Quadre núm. 11.- Evolució dels resultats electorals al Vallès Oriental, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	30.6	15.6	24.7	11.9	2.1
1979	31.8	15.9	20.6	15.5	1.6
1980	22.8	17.7	33.7	7.6	6.1

La suau tendència creixent dels resultats del PSUC li permet/ mantenir-se en el tercer lloc dins la comarca, mentre el PSC/ i CiU han permutat els seus llocs, interrompint així l'antèrior predomini socialista, arribant CiU ara al 33.7% dels vots, mentre el PSC ha passat al 22.8%. Hom pot observar que l'augment registrat el 1980 per CiU és superior a les pèrdues centristes, mentre l'augment d'ERC és bastant inferior a les pèrdues socialistes. En altres paraules, és possible que una part de les pèrdues socialistes anés a beneficiar, en el Vallès Oriental, el PSUC i, potser, fins i tot, la pròpia CiU.

El Maresme.

El Maresme havia estat una comarca essencialment agrària, en la qual la producció agrícola i la pesca constituïen les activitats essencials. Dos fets, però, han vingut a transformar -- les activitats comarcals (en les quals l'agricultura representa ja només el 9.1% de la població activa): una certa industrialització i el creixement turístic.

Pel que fa a la industrialització (ja que avui la indústria ocupa el 47.2% dels actius de la comarca) cal senyalar que, si l'activitat industrial a la comarca és d'importància mitjana (concentrant-se a Mataró i, més recentment, a Tordera), bona part de la població comarcal està ocupada en indústries situades en zones properes de les comarques veïnes: així, el Barcelonès --- atreu ma d'obra resident al sector sud de la comarca (Montgat, etc.), i les indústries de Blanes exerceixen un efecte semblant sobre els municipis de l'extrem nord-oest (Malgrat, Palafolls, etc.). En segon lloc, el turisme ha tingut també un cert impacte a la comarca, encara que menor que en d'altres casos, fent/ créixer sectors com la construcció (14.4% de la població activa) i els serveis (28.1%).

Aquest procés ha fomentat un cert creixement demogràfic, que -- s'ha sostingut en els últims anys (21% en el sol període 1970 - 1975). Aquest creixement s'ha degut, en bona part, a la immigració (37.6% de la població comarcal) i també, encara que amb més reduïdes dimensions, a persones que, mantenint la seva activitat professional a l'àrea de Barcelona, s'instal·len en zones semi-residencials del Maresme.

Aquest creixement demogràfic s'ha concentrat notablement: mentre

el centre comarcal, Mataró, s'acosta als 100.000 habitants, - cap altre municipi de la comarca supera els 20.000, i 11 dels seus 30 municipis queden per sota dels 2.000.

El PSUC té una bona implantació a la comarca, amb organitzacions regulars a 18 municipis. A les eleccions municipals va presentar candidatures pròpies a 14 municipis i va donar suport a candidatures d'agrupació d'electors a 11 altres casos.

El mapa corresponent als resultats de 1977 mostra com el PSUC té els seus millors resultats a l'extrem nord de la comarca - (Palafolls, 24% del cens; Malgrat, 18.3%; Pineda, 16.4%; etc.) i al centre comarcal, Mataró (18.1%), mentre que els seus resultats són baixos en els municipis petits de l'interior, com Sant Cebrià (2.3%), Orrius (3.2%), Dosrius (3.3%), etc.

Això explica la relativament bona implantació a nivell comarcal, 13.8% del cens; anatem, però, que Mataró, amb poc més del 40% de la població comarcal, dóna al PSUC més de la meitat dels seus vots a la comarca.

Com en altres comarques, les eleccions de 1979 van senyalar un retrocés del PSUC. En el conjunt de la comarca perdia més de 3.700 vots (exactament el 17.7% del seus vots de 1977), pèrdua molt concentrada a Mataró, on en perdia més de 2.000. La proporcionalitat entre el pes de Mataró dins el seu electorat comarcal i la proporció que el retrocés en aquesta ciutat representa respecte del seu retrocés global indica, però, que es tracta d'un retrocés generalitzat.

Amb l'excepció d'uns pocs municipis on el PSUC millora lleugerament el seu resultat anterior, i que es tracta, en general, de municipis petits on el PSUC havia obtingut resultats modes-

tos el 1977, la tònica general és descendent, i tant més important com més alts havien estat els anteriors resultats: - és el cas de Mataró (18.1% el 1977 i 13.1% el 1979), de Torde_{ra} (12.1% i 6.7%), de Palafolls (24% i 13.1%), etc.

En canvi, en els casos on el PSUC millora els seus resultats, els moviments són més limitats. Només destaquen Sant Andreu de Llaveneres (7.7% i 9.8% del cens, respectivament) i Sant Joan de Vilassar (9.1% i 10.1%).

Aquest conjunt de moviments, dins d'una tendència general a la baixa, fa que no solament el mapa de 1979 sigui més "clar" que el de 1977, sinó que, a més, s'hagin esborrat considerablement les diferències entre les diverses zones de la comarca: és molt difícil trobar una estructura en el mapa de 1979.

Com en altres casos, les eleccions municipals de 1979 representen una certa recuperació de terreny. En els dotze municipis on la comparació és efectivament possible, el PSUC passa, entre març i abril, de 14.854 vots a 18.487. Ara bé, la interpretació d'aquest creixement no és senzilla. En primer lloc, perquè l'evolució seguida pels resultats comunistes és heterogènia: només a Mataró, el PSUC guanya una mica més de 3.000 vots, és a dir, gairebé el mateix del que guanya en conjunt. En altres paraules, el PSUC retrocedeix en alguns municipis, es manté estable en d'altres i, finalment, avença considerablement allà on més havia retrocedit a les eleccions generals; és el cas, ja mencionat, de Mataró, i també el de Montgat (on, duplicant els seus vots, conquereix l'alcaldia).

En segon lloc, s'observa a nivell conjunt un considerable paral·lelisme entre guanys comunistes i pèrdues socialistes (el PSC --

perd uns 3.500 vots, en passar de 29.483 a 25.931 en els dotze municipis considerats). Ara bé, el paral·lelisme desapareix si examinem els resultats municipi per municipi. Preguem novament l'exemple de Mataró, on el PSUC passa de 8.971 vots a --- 11.993; és cert que el PSC recula, però és un retrocés més limitat, al passar de 15.529 vots a 14.078, és a dir, una pèrdua de poc menys de 1.500 vots, que representa menys de la meitat/dels guanys comunistes. Cal, a més, tenir en compte l'evolució de l'abstenció que, per seguir amb l'exemple de Mataró, passa/d'un 26.4% a les eleccions generals a un 34.3% a les municipals. Així, sembla versemblant pensar en un intercanvi més ampli i -- poc homogeni entre vot comunista, vot socialista i abstenció.

En conjunt, doncs, les eleccions municipals van representar pel PSUC una certa represa en el Maresme, de dimensions però inferiors a la que hem constatat en altres comarques.

L'elecció del Parlament de Catalunya registra evolucions desiguals. Mentre, d'una banda, el PSUC tendeix a millorar els resultats de 1979 en alguns dels municipis on havia tingut una - millor implantació, però sense igualar els nivells de 1977 (així a Montgat, on passa del 10.8% del cens de 1979 al 13.4% el 1980; Palafròls, amb 13.1% i 16.2%, respectivament, o Argentona, amb 8.2% i 10.6%), en la majoria dels casos registra una considerable estabilitat, amb lleus variacions amunt (com a Mataró, on - passa del 13.1% al 13.8% del cens) o avall (a Tordera, baixant del 6.7% al 6.4%; a Premià de Dalt, de l'11.3% al 10.9%; etc.), i en alguns municipis registra retrocessos d'alguna magnitud (com a Premià de Mar, on passa del 9.7% del cens al 7.9%, o Vilassar de Mar, on passa del 10.1% al 6.9%).

Aquests moviments es tradueixen, en el pla comarcal, en una - estabilitat quasi-biològica, en passar del 10.1% del cens al 10.2%; ara bé, com a conseqüència de l'augment de l'abstenció, el resultat del PSUC creix, com presenta el quadre núm. 12.

Quadre núm. 12.- Evolució dels resultats electorals al Maresme, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	23.4	16.5	28.2	12.9	3.4
1979	27.8	13.8	22.8	16.2	4.6
1980	20.1	14.9	36.4	8.2	8.7

L'alternança en el predomini dins la comarca entre CiU i PSC es resol, en les eleccions de 1980, a favor de CiU, amb un -- considerable marge d'avantatge. Per la seva part, el PSUC recupera el 1980 el tercer lloc que havia perdut el 1979 a mans d'UCD que el 1980 cau dràsticament al cinquè lloc dins la comarca, per sota d'ERC. El moderat increment de l'abstenció comarcal a les eleccions de 1980 (4.5% més que el 1979) permet/avençar la hipòtesi d'un cert desplaçament de vots socialistes cap al PSUC, encara que hom no pot excloure que una fracció de votants socialistes s'adrecés ara cap a CiU.

El Garraf

Les eleccions de 1977 van fer del Garraf la comarca amb el vot socialista més alt de Catalunya, 37.7% dels vots. El resultat/ del PSUC, 15.7% dels vots, era també d'un nivell considerable, i un altre feien que el Garraf fos una de les poques comarques on l'esquerra parlamentària superava el 50% dels vots. Amb --- això el Garraf connectava amb la seva pròpia tradició, ja que el 1936 havia estat la segona comarca amb un resultat més alt pel "Front d'Esquerres de Catalunya", amb un 48.1% del cens, a poca distància de la primera (Valles Occidental, 48.2%). En -- que es basa aquesta tradició esquerrana?.

El Garraf és una comarca petita (menys de 65.000 habitants en els seus vuit municipis) i dividida entre un vessant litoral/ i un vessant interior. L'evolució ha estat abrumadorament favorable a la meitat marina, que avui aplega el 97% de la població comarcal. En els municipis de, la tradicional activi-- dad marinera i comercial (especialment a Vilanova i La Geltrú) ha estat progressivament superada per, d'una banda, una certa industrialització i, en segon lloc i sobretot, per l'impacte/ del turisme, concentrat especialment (però no exclusivament)/ a Sitges.

Això fa que mentre el sector primari ocupi avui només el 7.4% de la població activa de la comarca, la indústria representi/ prop del 44% i la construcció i els serveis (activitats molt/ lligades, de manera directa o indirecta, al fenomen turístic) ocupin, respectivament, el 17.8% i el 31% de la població acti-- va comarcal. De manera similar, el creixement demogràfic ha -- estat important i sostingut' (93.9% en el període 1950 -- 1975), basat en bona part en la immigració, que representa més del --

40% de la població de la comarca.

El PSUC hi té organitzacions locals només en els municipis de mar, i la seva afiliació comarcal, que representa l'1.2% del total dels seus afiliats, és proporcionada a la importància demogràfica de la comarca (1.1% del total de Catalunya).

El mapa de l'elecció de 1977 dibuixa una estructura que es reproduirà en ulteriors eleccions: s'observa una clara contraposició entre les municipis del litoral i els de l'interior, -- quedant Sitges en un nivell intermig. En els de mar, exclos -- Sitges, el PSUC obté resultats compresos entre el 14.5% del -- cens i el 17.5%, mentre que en els de l'interior oscil.la en -- tre el 0 i el 3.9% del cens.

L'elecció de 1979 representa un lleu augm-ent dels vots comunistes, augment pero inferior al creixement del cens, que fa/ que en termes percentuals el PSUC retrocedeixi, tant en el -- conjunt comarcal (en baixar del 13.3% a l'11.8% del cens) com a nivell municipal. El retrocés més agut es dóna a Sant Pere/ de Ribes (17.5% del cens el 1977 i 12.9% el 1979), i amb me-- nors dimensions a Cubelles (14.5% i 12.4%, respectivament) i Vilanova i La Geltrú (15.2% i 13.7%). En canvi, en els municipis on els resultats de 1977 havien estat més modestos es dóna una gran estabilitat, amb lleus variacions en sentit positiu -- (Sitges, del 5.2% del cens al 5.9%) o negatiu (Canyelles, del/ 3.7% al 2.3%).

En el Garraf, les eleccions municipals no representen una mi-- llora de les posicions del PSUC comparable al que succeeix a -- d'altres comarques. El PSUC va presentar candidatures pròpies/ només a Sitges i a Vilanova i La Geltrú, amb sort diversa: men

tre a Vilanova el PSUC registrava un resultat lleument superior al de les legislatives de març, a Sitges el resultat -- era una mica inferior, sense posar en perill ni en un ni en/ altre cas el predomini socialista.

Les eleccions de 1980, finalment, confirmen l'estructura de/ la distribució dels resultats electorals del PSUC, alhora que es produeix una certa homogeneització, reduint-se les diferències entre els diversos municipis. D'una banda, el PSUC progressa en els municipis amb més baixos resultats anteriors, - en els quals obté ara resultats que van del 3% al 6.6% del -- cens. En canvi, en els municipis on els seus resultats anteriors havien estat més alts, l'evolució és de signe heterogeni: lleugerament negativa a Cubelles (12.4% el 1979 i 11.6% - el 1980), estable a Vilanova (13.7% i 13.6%, respectivament)/ i de signe positiu a Sant Pere de Ribes (12.9% i 14.2%, no re recuperant pero, el nivell assolit el 1977).

El resultat final és globalment estable, repetint el resultat de 1979 (11.8% del cens). Ara bé, el fort augment de l'abstenció a la comarca (que passa de ser la segona comarca més participativa de Catalunya el 1977 a ser la setzena el 1980) fa/ que el seu resultat, referit als votants, hagi millorat, com/ presenta el quadre núm. 13.

Quadre núm. 13.- Evolució dels resultats electorals al Garraf, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	37.7	15.7	11.8	14.1	7.0
1979	33.4	16.1	12.8	18.5	4.5
1980	29.9	17.7	20.7	10.6	10.0

El Garraf és una de les comarques on hom pot apreciar amb més

claretat la correlació entre retrocessos socialistes i augment de l'abstenció, el que no ha impedit al PSC seguir-se/mantenint com a primera força política de la comarca, encara que amb un menor marge d'avantatge. El PSUC, segona força comarcal el 1977, no ha conservat aquest lloc posteriorment, malgrat la seva millora, veient-se superat per UCD el 1979 i per CiU el 1980. El resultat de CiU el 1980, malgrat l'avenç que registra, és moderat en termes relatius, com a conseqüència del bon manteniment socialista, que fa a la comarca el seu segon resultat més alt de Catalunya.

L'Alt Penedès.

L'Alt Penedès és la comarca barcelonina on, en termes relatius, té més importància l'activitat agrícola, ja que ocupa/més del 20% de la població activa comarcal; ara bé, l'agricultura no és tampoc aquí la primera activitat socio-econòmica, ja que la indústria ocupa el 39.9% dels actius.

Aquest equilibri explica que el creixement comarcal hagi estat sostingut però moderat (el 34.2% durant el període 1950 - 1975), i que el pes de la immigració en aquest creixement hagi estat, també en termes relatius, limitat, ja que és menys/de la quarta part de la població comarcal la que procedeix de fora de Catalunya.

Segurament és també aquesta estructura la que explica que al costat d'un centre comarcal dinàmic com Vilafranca del Penedès, on resideix el 35.9% de la població, 18 dels 25 municipis de la comarca tinguin menys de 2.000 habitants, reunint conjuntament el 28.4% de la seva població.

La presència organitzativa del PSUC és també limitada, concentrant-se en els dos municipis més grans, Vilafranca del Penedès i Sant Sadurní d'Anoia. A les eleccions municipals, el PSUC va presentar candidatures pròpies en aquests dos municipis i en un tercer, Terrassola i Lavit, sostenint en altres tretze casos candidatures d'agrupació d'electors.

Els resultats electorals de 1977 mostraven una feble implantació del PSUC en la majoria dels municipis petits de la comarca i en alguns dels centres importants, com Vilafranca (5% del cens) o La Granada (6.2%), i una implantació relativament més/important en alguns dels municipis mitjans de la comarca, com/

Gelida (9.6%), Sant Sadurní (10.2%) o Terrassola i Lavit --- (14.7%).

En successives eleccions, el PSUC va registrar en el conjunt de la comarca una tendència creixent, passant del 5.8% del cens el 1977 al 6.1% el 1979 i al 6.2% el 1980. Ara bé, aquesta evolució no és completament homogènia, ja que hom troba diferències notables en els itineraris seguits pels diversos municipis de la comarca.

Mentre en els municipis menors de la comarca els resultats es mantenen estables en nivells modestos, amb petites variacions que tendeixen a compensar-se mútuament, en els municipis més importants trobem una tendència a la homogeneització en els resultats: així, els municipis on els resultats del 1977 havien estat més modestos experimenten una tendència continuada a l'augment; és el cas de Vilafranca (on el PSUC recull el vot del 6.9% el 1979 i el 7% el 1980), o de La Granada (7.2% i 13.6%, respectivament). En canvi, els municipis on els resultats inicials havien estat més importants experimenten una tendència a la disminució; podem citar Gelida (8.1% el 1979 i 5.3% el 1980), Sant Sadurní (9.8% i 8.6%, respectivament) o Terrassola i Lavit (11.9% i 9.5%).

El resultat d'aquesta tendència és una tendència a l'homogeneització dels resultats obtinguts pel PSUC a la comarca. Ara bé, el més marcat creixement del seu electorat dins la capital comarcal ha tendit a fer créixer la importància relativa de Vilafranca dins del seu electorat comarcal: mentre Vilafranca reuneix, com hem dit, el 35.9% de la població, el PSUC hi ha obtingut el 31.5% dels seus vots de 1977, el 40.1% dels de 1979/

i el 42.2% dels de 1980.

Aquest procés de concentració en el primer centre demogràfic de la comarca li ha permés un considerable manteniment dels resultats a nivell comarcal, com presenta el quadre núm.14.

Quadre núm. 14.- Evolució dels resultats electorals a l'Alt/Penedès, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	32.1	7.0	22.6	14.3	7.3
1979	31.8	8.5	22.9	18.8	4.1
1980	26.9	8.8	34.5	9.6	8.8

Per a comprendre l'evolució registrada entre 1977 i 1979, cal recordar dues dades addicionals: el bon resultat registrat el 1977 per UCDC a l'Alt Penedès (7.4% dels vots), i la importància del component "PTE" dins l'electorat d'EC, especialment a Gelida, com han mostrat successives eleccions. Com en altres comarques, el predomini socialista es veie interromput el 1980, al passar CiU al primer lloc dins la comarca. A la comarca, però, el retrocés socialista fou de dimensions notablement menors que a d'altres comarques, mentre que és versemblant que l'augment de CiU es fes gairebé exclusivament a costes d'altres partits moderats, i particularment UCD, que veie els seus resultats reduïts pràcticament a la meitat.

L'Anoia.

L'Anoia constitueix una comarca bàsicament industrial, basada principalment en empreses petites i mitjanes considerablement escampades pel territori, ja que la capital comarcal, Igualada, aplega només el 41.2% de la població, i sis altres municipis de la comarca superen els 2.000 habitants. Així, l'activitat industrial ocupa més de la meitat de la població activa comarcal (55.1%), mentre el cap dona treball només al 9.2% -- dels actius.

Aquesta industrialitat està a la base d'una dinàmica demogràfica de signe positiu, relativament moderat però sostingut -- (així, si entre 1950 i 1970 la comarca va augmentar la seva població en un 50%, entre 1970 i 1975 l'augment va seguir sent d'un 10%). Aquest creixement, d'altra banda, ha atret un considerable component migratori, havent nascut fora de Catalunya -- el 30% de la població; aquesta immigració s'ha concentrat especialment a la capital comarcal, Igualada, i a Vilanova del Camí, que constitueix pràcticament un barri d'Igualada.

La presència organitzativa del PSUC és, però, limitada, tenint organitzacions locals només a Igualada i a Vilanova del Camí, i amb una taxa comarcal d'afiliació reduïda (0.6 per mil del cens). Aquesta feblesa es tradueix en la presentació, a les eleccions municipals, de només cinc candidatures en el total dels 34 municipis de la comarca (una de les quals, a Sant Margarida de Montbui, va conquerir l'alcaldia), sostenint en altres cinc casos candidatures d'agrupació d'electors, i a dos municipis (masquefa i Capellades) les candidatures del PSC.

L'Anoia és una de les comarques on el PSUC ha millorat, a cada elecció, els seus resultats electorals en xifres absolutes,

encara que les eleccions del 1979, com a conseqüència del creixement del cens, van representar un lleu retrocés en termes relatius: 7.3% del cens el 1977, 6.8% el 1979 i 7.3% el 1980.

Ara bé, les evolucions a nivell local no ofereixen perfils clarament definits. En primer lloc, els resultats del PSUC a la capital comarcal han estat constantment baixos: 6.2% del cens el 1977, 5% el 1979 i 5.6% el 1980.

Cal senyalar, en segon lloc, que sovint el PSUC ha obtingut els seus millors resultats dins la comarca en alguns dels municipis més petits: és el cas de Masquefa (12.3%, 8.7% i 8.8%, respectivament), Vallbona (17.8%, 19.2% i 16.5%), La Torre de Claramunt (13.7%, 18.4% i 11.2%) o Cabrera d'Anoia, que amb només 121 habitants constitueix el màxim del PSUC dins la comarca (13.6%, 16.7% i 26%).

En el Conjunt dels municipis majors de 2.000 habitants, deixant àra de banda Igualada, els resultats del PSUC s'han mantingut globalment estables, a través d'oscil·lacions de diferent signe que han tendit a compensar-se. Els resultats s'han mantingut constantment més alts a Vilanova del Camí (12.3%, 10.5% i 14.1% del cens, respectivament), Santa Margarida de Montbui (10.8%, 13.3% i 15.9%) o Odena (11.7%, 10.7% i 8.2%) / que a Calaf (7.4%, 10.6% i 7.9%), Capellades (4.6%, 3.5% i 2.3%) o Piera (4.1%, i 3.1% tant el 1979 com el 1980).

Si l'evolució, doncs, ha deixat bastant estable la distribució dels vots del PSUC per tipus de municipis (així, els seus vots a Igualada han representat successivament el 36%, el 31.9% i el 32.3% del seu electorat dins la comarca), en canvi

en el pla geogràfic s'ha produït una continuada concentració en els municipis de la meitat sud-est de la comarca, el que no deixa de fer pensar en l'existència de fenòmens d'irradiació organitzativa.

La tendència creixent del seu electorat dins la comarca ha/tendit a fer millorar el resultat obtingut pel PSUC, com -- presenta el quadre núm. 15.

Quadre núm. 15.- Evolució dels resultats electorals a l'Anoia, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	30.4	8.9	20.8	14.9	3.5
1979	29.2	9.6	22.6	19.1	3.6
1980	26.3	10.6	37.7	7.6	7.8

Com en altres casos, cal també aquí tenir en compte l'important resultat assolit el 1977 per la UCDC (11.3% dels vots). El predomini socialista a les eleccions de 1977 i 1979 va veure's trencat el 1980 en què CiU va passar al primer lloc amb un resultat important, tot i que les pèrdues socialistes van ser a l'Anoia molt limitades. L'escàs augment de l'abstenció entre 1979 i 1980 (menys d'un 2%) permet avançar la hipòtesi d'un cert traspàs de vots socialistes als PSUC, de dimensions/ molt limitades, i fa, a més, pensable, que una part dels votants del PSC del 1979 donés ara el seu vot a ERC, que obté una mica més del doble del seu resultat de les anteriors eleccions legislatives, sense arribar però a desplaçar el PSUC del paper de segon partit de l'esquerra, com a conseqüència del seu lleu increment, i fins i tot de tercer partit de la comarca, com a conseqüència del seriós retrocés d'UCD.

El Bages.

El Bages constitueix una de les comarques de Catalunya amb més antiga i més important tradició industrial, especialment en el sector miner, amb els centres de Súria, Cardona, etc. La pèrdua d'importància del sector miner es va veure compensada per la -- implantació de nous centres industrials, de tal manera que avui la indústria ocupa el 57.9% de la població activa de la comarca (és, en aquest sentit, la tercera taxa més forta de Catalunya), mentre l'agricultura ocupa només el 6.6% dels actius, la quarta taxa més baixa de Catalunya.

Potser és l'antiguitat del caràcter industrial de la comarca el factor que explica que el seu creixement en els últims anys hagi estat moderat (44.1% en el període 1950 - 1975), més baix -- que altres comarques de similars característiques socio-econòmiques, de la mateixa manera que la immigració ha tingut també dimensions més reduïdes (el 29.6% de la població procedeix de fora de Catalunya).

Les característiques de la industrialització de la comarca expliquen potser en part el relativament baix grau de concentració urbana, ja que la capital comarcal, Manresa, aplega el 44.5 % dels habitants de la comarca, mentre la resta de municipis de més de 2.000 habitants reuneixen prop del 50% del total comarcal, quedant només el 8% de la població en municipis de menys de 2.000 habitants (que són, però, 19 dels 35 municipis de la comarca, el que s'ha de tenir en compte a l'hora d'examinar els mapes que presentarem).

El PSUC té una considerable presència organitzativa a la comarca, amb organitzacions locals a 13 dels seus municipis, relativament concentrats en una banda imaginària que travessés la comarca de nord a sud. Es tracta d'organitzacions relativament importants numèricament, ja que la taxa d'afiliació és del 6.2 per mil del cens (la cinquena taxa més important a nivell comarcal en el conjunt de Catalunya). Aquesta implantació li va permetre presentar candidatures municipals pròpies a 10 municipis de la comarca (ocupant les alcaldies de Navarcles i Sallent), donant suport, en altres set casos, a candidatures d'agrupació d'electors. En canvi, contrasta amb aquesta relativament bona implantació l'escassa presència organitzada de CC.OO., amb un 9.6% dels assalariats, sobretot si tenim en compte les característiques essencialment industrials de la comarca a les quals hem fet referència.

Els resultats electorals del PSUC concorden amb aquesta implantació, mostrant una lleu tendència al descens (13.3% del cens el 1977, 11.1% el 1979 i 10.4% el 1980), menor si raonem en termes de votants, com veurem a continuació, com a conseqüència de la disminució de la participació electoral.

L'evolució dels resultats del PSUC a la capital comarcal ha estat molt paral·lela a la registrada en el conjunt del Bages (13.1%, 11% i 10.6%, respectivament), el que no deixa de ser significatiu, ja que el pes de la capital dins la demografia comarcal no permet atribuir-li, per les seves relativament reduïdes dimensions, un paper d'explicació del conjunt.

El PSUC ha obtingut els seus millors resultats en alguns dels municipis de més de 2.000 habitants, amb una tendència general, encara que irregular, al descens. Es poden mencionar, en aquest

sentit, els resultats registrats a Navarcles (27.5% del cens el 1977, 24.6% el 1979 i 22.2% el 1980), Rocafort i el Pont/ de Vilumara (22.7%, 20.2% i 21.8%, respectivament), Sallent/ (21.9%, 18.9% i 17.1%), Sant Joan de Vilatorrada (21.6%, 15.5% i 15.8%) o Sant Fruitós de Bages (19.2%, 16.7% i 14.3%).

En canvi, els resultats han estat constantment més baixos, en nivells mitjans, a la resta dels municipis de més de 2.000 ha bitants, i constantment baixos en els municipis més petits de la comarca, apreciand-se una línia divisòria més o menys precisa en el llindar dels 1.000 habitants.

L'existència o no d'organització local del PSUC no sembla jugar un paper rellevant a l'hora de determinar el nivell dels/ resultats assolits pel PSUC, pero sí com a factor estabilitzador dels seus resultats. S'observa, en efecte, que dins d'una tendència general al descens, aquest descens és, en proporció a la seva implantació inicial, més important en els municipis on no hi ha organització local del PSUC, mentre que el resultat es manté més estable en els municipis on hi ha organització del PSUC.

La correlació existent entre presència organitzada del PSUC i pes demogràfic dels municipis fa que aquest fenomen es tradueixi en una considerable estabilitat dels resultats, com presenta el quadre núm. 16.

Quadre núm. 16.- Evolució dels resultats electorals al Bages, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	26.6	15.7	25.7	14.2	2.9
1979	28.0	15.0	21.4	17.0	3.6
1980	21.0	14.8	37.5	8.1	7.3

La completa estabilitat dels resultats electorals del PSUC - contrasta, especialment en les eleccions de 1980, amb els canvis considerables que registren les altres forces polítiques. Les dimensions relativament moderades del creixement de l'abs_utenci_ó entre 1979 i 1980 (3.7% més) en una comarca tradicionalment participativa com el Bages, permeten avançar alguna hipòtesi sobre els desplaçaments electorals registrats entre una i altra elecció: cal observar, efectivament, que l'augment registrat per CiU és considerablement superior al retrocés d'UCD, mentre l'augment d'ERC és menor que el retrocés socialista; en altres paraules, que sembla possible que una part de les pèrdues socialistes s'adrecessin a reforçar el resultat de CiU. Alhora, el retrocés registrat tant per PSC com per PSUC determinen un considerable retrocés del conjunt de l'esquerra, al que es correspon un notable creixement del conjunt dels partits moderats.

El Berguedà.

La situació del Berguedà és bastant particular sota molt punts de vista. Es tracta d'una de les comarques catalanes amb més llarga tradició industrial; de fet, la seva taxa d'activitat - en el sector industrial (58%) és la segona més alta de Catalunya, superada només pel Vallès Occidental. En canvi, l'agricultura hi segueix mantenint un nivell considerable, amb el 13.6% de la població activa (cal tenir en compte que la mitjana, pel conjunt de Catalunya, és del 8.2%).

Ara bé, l'activitat industrial i minera dins la comarca ha entrat en l'últim període en una certa crisi, de la qual l'evolució demogràfica és un bon indicador: mentre durant el període/ 1950- 1970 la taxa de creixement demogràfic va ser de només un 9.2%, durant el període 1970 - 1975 la comarca ha perdut un 5.7 % de la seva població, i segons diverses estimacions aquest moviment negatiu ha continuat en els anys següents. Ens trobem, doncs, davant d'una comarca en regressió.

Podem prendre la taxa d'immigració alhora com a signe i com a causa d'aquest procés de regressió demogràfica: la immigració representa només el 19.9% de la població comarcal, la taxa d'immigració més baixa de les comarques preponderantment industrials de Catalunya.

Es, segurament, aquesta evolució demogràfica el que explica en bona part l'estructura urbana de la comarca, ja que només la capital comarcal, Berga, supera els 10.000 habitants, reunint només el 28.6% del total de la població comarcal; en l'altre extrem, els municipis de menys de 2.000 habitants reuneixen quelcom més del 20% de la població comarcal. Aquests municipis constitueixen, d'altra banda, l'aclaparadora majoria de la realitat

comarcal, ja que només vuit dels seus trenta municipis superen la xifra de 2.000 habitants.

Aquestes característiques poden contribuir a explicar la baixa implantació organitzativa del PSUC, que només té organitzacions locals a tres municipis, a més de petits nuclis no organitzats en altres dos casos. La seva presència a les eleccions municipals va ser, doncs, escassa, ja que només va presentar candidatura pròpia en un cas, Puig-reig, sostenint en altres cinc municipis candidatures d'agrupació d'electors.

Ara bé, la traducció electoral d'aquesta implantació tant feble és un tant sorprenent, ja que el PSUC ha obtingut resultats relativament notables a la comarca, sent una de les poques on el PSUC va superar el PSC a les eleccions de 1977 i partint, doncs, com a primer partit de l'esquerra dins la comarca (si bé aquesta relació s'ha invertit en successives eleccions).

El PSUC va obtenir resultats destacats en les eleccions de 1977 en uns pocs municipis, entre els quals destaquen Serchs (18.8% del cens), Puig-reig (13.6%), Bagà (12.9%) i Berga (12.5%). En els municipis de dimensions mitjanes destacaven els resultats de Gironella (12%) i Guardiola de Berga (7.6%). Finalment, en els municipis petits els resultats del PSUC eren bastant uniformement baixos.

El 1979, el PSUC registra un net descens en el conjunt comarcal, tant a conseqüència del creixement del cens, com d'una reducció de la xifra de vots rebuts (reducció, però limitada, ja que representava només el 6.8% dels seus vots de 1977). El retrocés és marcat en alguns dels municipis amb millors resultats

el 1977, com Berga (9.9% del cens), Serchs (12.2%) o Gironella (9%), mentre que en altres municipis el PSUC registra algun increment, que en alguns casos és considerable, com a Guardiola/ (on passa del 7.6% del cens al 12%), o Bagà (del 12.9% al 15%). Els resultats de 1980, finalment, registraran una estabilització dels resultats del PSUC en la majoria dels casos, arrossegada a la baixa com a conseqüència del retrocés experimentat a Berga (7.5% del cens) i, en menor mesura, Bagà (11.9%), retrocés que no es veu compensat pels avenços que registra a Puigreig (11.5% del cens), Guardiola (13.5%) o Serchs (12.5%). Especialment important és el retrocés a la capital comarcal, on/ el PSUC perd prop de 250 vots, mentre en el total comarcal en/ perd només 36; en altres paraules, el resultat de l'elecció de 1980 és positiu pel PSUC en el conjunt de la comarca, mentre - li és més acusadament desfavorable a Berga. Això determina una progressiva "desconcentració" del seu electorat dins la comarca: mentre Berga aplega només el 28.6% de la població comarcal, el PSUC hi ha obtingut, successivament, el 34.7%, el 33.1% i el 25.6% del seu vot comarcal total. En altres paraules, ha passat d'estar-hi sobre-implantat a estar-hi sub-implantat, (encara -- que en proporcions modestes).

La millora dels seus resultats a la resta de la comarca no ha estat suficient per a compensar el seu retrocés a la capital, - el que explica l'evolució registrada a nivell comarcal (quadre/ núm. 17).

Quadre núm. 17.- Evolució dels resultats electorals al Berguedà, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	10.1	13.0	38.4	11.6	5.1
1979	18.1	12.9	23.2	21.2	7.1
1980	13.0	11.2	41.2	11.0	10.9

El continuat predomini de PDC/CiU dins la comarca constitueix un bon indicador de la seva orientació conservadora (a la --- qual cal afegir el resultat assolit per UCDC, 10%).

En canvi, els socialistes partien d'un dels nivells més baixos dins del conjunt català, tant pel resultat assolit el 1977 com pel lloc ocupat, lloc que ha anat millorant a cada elecció: -- quart partit dins la comarca el 1977, tercer el 1979 i segon - el 1980, encara que a molta distància de CiU que amb més del 40% dels vots ocupa un lloc indiscutiblement preeminent en el con-- junt.

Pel que fa al PSUC, la seva major estabilitat en el resultat - no ha volgut dir una estabilitat en el lloc ocupat dins el panorama polític comarcal: segona força el 1977, quarta el 1979/ (en veure's superat per PSC i UCD) i tercera el 1980, encara - que amb poc marge d'avantatge sobre UCD i ERC.

El Berguedà és una de les comarques on l'abstenció va créixer menys el 1980 (només un 0.1% més entre 1979 i 1980). Aquesta - constatació obliga a observar que una part del creixement que/ registra CiU en aquesta elecció ha de basar-se en haver atret/ votants d'esquerra en anteriors eleccions: cal observar que el creixement de CiU és considerablement superior a les pèrdues - d'UCD, mentre les pèrdues conjuntes de PSC i PSUC són superiors als guanys d'ERC.

L'Osona.

Centrada en torn de la plana de Vic, l'Osona constitueix una comarca profundament conservadora. Aquest element no és nou: ja - en les eleccions de 1936, l'Osona era la comarca barcelonina on el "Front d'Esquerres de Catalunya" feia un resultat més baix, / i la sisena més baixa en el conjunt de Catalunya.

Aquesta tradició pot semblar contradictòria amb alguns dels aspectes definidors de la realitat sòcio-econòmica de la comarca. Avui dia, per exemple, l'activitat industrial és la predominant dins la comarca (ja que ocupa el 53.6% de la població activa). Ara bé, altres indicadors han de tenir-se presents: importància, en termes relatius, de l'activitat agrícola (13.9% de la pobla--ció activa), baixa taxa d'immigració (17.1%, la més baixa de Ca--talunya en comarques amb predomini de la indústria), moderat --- creixement demogràfic (només el 37.6% durant el període 1950 - 1975), i escassa urbanització (21% de la població en municipis de menys de 2.000 habitants, contra només 40.2% en municipis de més de 10.000 habitants).

El PSUC té una presència organitzativa escassa, limitada a sis municipis (precisament els sis més grans de la comarca: Vic, Manlleu, Torelló, Centelles, Roda de Ter i Taradell), i de bai--xes dimensions, que arriben només al 2.4 per mil del cens co--marcal, de la mateixa manera que és baixa la presència sindical de CC.OO., que arriba només al 9.7% dels assalariats de la co--marca.

Aquesta feblesa es va traduir en una baixa presència en les -- eleccions municipals en forma de candidatures pròpies, ja que només en va presentar en un cas, Torelló; de fet, l'ampli pre-

domini conservador dins la comarca va afavorir la formació de candidatures conjuntes socialistes-comunistes, sota la forma/jurídica d'agrupacions d'electors. El PSUC formava part de -- candidatures d'aquest tipus a quinze municipis, inclosa la ca

pital comarcal.

Els resultats de 1977 mostraven una implantació només mitjana a la capital comarcal (9.2% del cens). Els resultats eren sensiblement superiors en alguns dels municipis grans de la comar

ca, com Roda de Ter (on a la influència de l'organització local del PSUC cal potser afegir la del poeta M. Martí Pol, per a -- comprendre l'alt vot assolit, 20.4% del cens), Sant Vicenç de/

Torelló (15.3%), Sant Hipòlit (13.7%) o Manlleu (13.0%).

També es registraven bons resultats en alguns municipis de me-

nors dimensions, com Masies de Roda (16.6%), que constitueix -
pràcticament un barri de Roda de Ter, Vilanova de Sau (10.4%)/
o Sant Sadurní (9.1%).

Finalment, els resultats eren uniformement baixos a la resta -
dels municipis menors de la comarca, i en alguns dels municipis
grans, malgrat la presència d'organitzacions locals de partit:/
és el cas de Centelles (5.6% del cens) o Taradell (4.8%).

Les successives eleccions van registrar un clar descens del ---
PSUC a les eleccions de 1979, i una estabilització amb lleu ten-
dència a la baixa, el 1980. Ara bé, aquests moviments no es do-
nen de manera uniforme en el conjunt de la comarca. Són especial-
ment visibles en alguns dels municipis on els resultats de 1977
havien estat més importants, com Vic (6.1% del cens el 1979 i 6.6
% el 1980), Manlleu (9.0% i 8.9%, respectivament), Sant Hipòlit
(10.6% i 12.4%) i, sobretot, a Roda de Ter (10.8% i 10.9%) i Ma-
sies de Roda (8.7% i 3.8%).

No manquen, però, evolucions de signe contrari: senyalem els casos de Sant Sadurní (10.3% i 14.9% del cens respectivament, encara que es tracta d'un municipi amb només 91 habitants) o Vilanova de Sau (12.1% el 1979, però 8.9% el 1980).

Els mapes mostren, però, una tendència simultània al retrocés generalitzat i a l'homogeneïtzació dels resultats obtinguts als diversos municipis o, com a mínim, a la reducció de les diferències existents. Aquesta evolució ha tendit a aproximar lleument la distribució de l'electorat del PSUC dins la comarca a la del conjunt de la població. Podem aportar diversos indicadors al respecte: un podria ser la coincidència entre l'evolució dels seus resultats en el conjunt comarcal (8.9% del cens el 1977, 6.8% el 1979 i 6.4% el 1980) i a la capital, -- Vic (9.2%, 6.1% i 6.6%, respectivament), tot i que el pes demogràfic de la capital dins el conjunt de la comarca no li -- permet determinar el resultat comarcal.

Un segon indicador, potser més interessant, és l'evolució conjunta en els sis municipis on el PSUC té organització regular, que, com sabem, constitueixen els més grans de la comarca, --- Aquests municipis reuneixen el 62.6% del total de la població/ de l'Osona, i el PSUC hi ha obtingut una proporció decreixent/ dels seus vots: 74.2% el 1977, 73.5% el 1979 i 71.3% el 1980.

Aquest suau procés d'homogeneïtzació dels seus resultats explica el lleu descens del seu resultat comarcal, com presenta el quadre núm. 18.

Quadre núm. 18.- Evolució dels resultats electorals a l'Osona, 1977 - 1980 (en % dels votants).

	<u>PSC</u>	<u>PSUC</u>	<u>PDC/CiU</u>	<u>UCD</u>	<u>EC/ERC</u>
1977	17.7	10.3	30.6	11.4	4.6
1979	17.0	9.3	31.1	19.9	6.3
1980	12.0	9.0	44.3	8.9	12.7

El primer element que destaca del quadre núm. 18 és l'allunyament de les tendències electorals de l'Osona respecte de les del conjunt de Catalunya. I no només pel predomini continuat de PDC/CiU dins la comarca, sinó perquè en una elecció que generalment li fou desfavorable, la del 1979, va millorar el seu resultat. De la mateixa manera, el resultat del PSC ha estat -- continuament descendent, sense haver experimentat un augment -- el 1979.

L'espectre finalment resultant és molt específic de la comarca: CiU, amb bastant més del 40% dels vots, queda a poca distància de quadruplicar el resultat del segon partit, que és ERC, quedant els socialistes només en tercer lloc, encara que a poca distància del segon, i seguits del PSUC, que supera per molt -- estret marge UCD.

Les reduïdes dimensions del creixement de l'abstenció el 1980 (només un 1.1% més) permeten apreciar un altre fenomen: l'aparent major rigidesa del tall entre partits d'esquerra i partits moderats. A l'Osona, les pèrdues d'UCD són pràcticament equivalents als guanys de CiU, de la mateixa manera que els guanys -- d'ERC són molt similars a les pèrdues conjuntes de PSC i PSUC.

II

La circumscripció de Girona

En conjunt, les comarques gironines constitueixen l'àrea de menor implantació electoral comunista a Catalunya, ja que el/PSUC no ha superat mai, a nivell circumscripcional, el 10% -- dels vots emesos. Ara bé, si hom descendeix al nivell comarcal, hom pot apreciar considerables diversitats, tant en els resultats obtinguts pel PSUC com en l'evolució seguida per aquests, com presenta el quadre núm. 19.

Quadre núm. 19. - Evolució electoral del PSUC a la circumscripció de Girona, 1977 - 1980 (en % del cens).

	<u>1977</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
Alt Empordà	6.1	3.8	3.7
Baix Empordà	9.9	8.3	8.5
Cerdanya (1)	4.9	4.3	2.9
Garrotxa	2.6	4.5	4.4
Gironès	9.7	7.4	7.3
Ripollès	9.4	6.8	6.3
Selva	9.5	8.0	6.7
Total circumscripció	8.1	6.6	6.3

(1) La divisió provincial talla la Cerdanya en -- dues parts, de les quals la gironina (o "oriental") és la més gran, incloent més del 75% de -- la població comarcal, i la pròpia capital, Puigcerdà. Per aquesta raó hem inclòs la totalitat/ de la comarca dins la circumscripció de Girona.

Com s'aprecia en el quadre núm. 1, les eleccions del 1977 definen clarament dos conjunts de comarques: en el primer, integrat pel Baix Empordà, el Gironès, el Ripollès i la Selva, el PSUC supe^{ra}va la mitjana provincial (8.1% del cens), amb resultats que es situaven entre el 9% i el 10% del cens de cada comarca. En el segon grup de comarques, integrat per les que estan situades al Nord de la circumscripció (Alt Empordà, Cerdanya i Garrotxa), --

els resultats del PSUC eren netament més baixos.

Aquesta estructura, amb la sola excepció de la Garrotxa, s'ha mantingut en les eleccions posteriors, a través d'una continua tendència a la baixa (novament amb l'excepció de la Garrotxa), que ha reduït la implantació electoral del PSUC, a nivell circumscripcional, al 6.3% del cens en l'elecció del Parlament de Catalunya de 1980. Només en el Baix Empordà, que segueix sent la comarca gironina amb uns millors resultats electorals comunistes, hom aprecia una lleu represa del PSUC l'any 1980.

El retrocés generalitzat entre 1977 i 1980, exceptuada la Garrotxa, és considerable i homogeni, oscil·lant entre el 2% i el 3%; això fa que, l'any 1980, tot i que aquells dos grups de comarques abans esmentades segueixen registrant resultats diferenciats, s'hagi fet menys visible el tall entre unes i altres.

A quins fenòmens podem lligar aquestes variacions geogràfiques? Des del punt de vista social i geogràfic, les comarques gironines poden difícilment reagrupar-se en dos o tres grups més o menys homogenis. La importància del fet turístic per l'Empordà o la meitat sud-oriental de la Selva no permet, per ella mateixa, de parlar d'una zona homogènia configurada pel litoral, de la mateixa manera que parlar d'una "Girona industrial" implicaria reunir, abusivament al nostre entendre, en una mateixa categoria el Ripollès (d'industrialització antiga en torn de les clàssiques "fargues", i amb una crisi recent i profunda) amb el Gironès (d'industrialització més recent, i amb un fort creixement en els últims anys).

Amb l'excepció, potser, de l'Alt i el Baix Empordà, l'existència de trets comuns entre les diverses comarques gironines no és suficient per a definir àrees supracomarçals més importants, i cal procedir a un examen comarca per comarca.

L'Alt Empordà.

L'Alt Empordà constituïa en el passat una comarca essencialment agrària, el que ha deixat com a herència una densitat de població molt baixa, i una estructura municipal molt prolixa: la comarca conté 68 municipis, dels quals només set superaven, l'any 1975, els 2.000 habitants, reunint només el 58% de la població comarcal.

El fenomen turístic, ja no recent, ha vingut a sobreposar-se a aquesta realitat, i l'Alt Empordà conté avui alguns dels centres turístics més coneguts del litoral català (Cadaqués, Empúries, L'Escala, Roses, etc). Això explica el creixement dels sectors econòmics més directament lligats al fet turístic, la construcció i el sector del comerç-serveis, que ocupen, respectivament, el 17% i el 42% de la població activa (contra només un 24.3% en l'agricultura). El resultat ha estat un cert augment demogràfic (lleument superior al 22% pel període 1950 - 1975), lligat a un cert corrent migratori (representant la població immigrada el 25.1% de la població comarcal).

El baix grau d'industrialització, la dispersió de la població i la relativa llunyania de Barcelona, entre altres factors, poden haver contribuït a fer de l'Alt Empordà una zona relativament refractària a la presència del PSUC. Així, el setembre de 1980 el PSUC comptava amb organitzacions regulars només a cinc municipis de la comarca, i amb grups reduïts d'afiliats en altres cinc casos. Senyalem, en el mateix sentit, que només va presentar candidatures pròpies a tres municipis (Colera, Darnius i Figueres), recolzant en altres sis casos candidatu-